

Pārskats par projektu «Priekšlikumu izstrāde īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidei un biotopu atjaunošanai degradētos kūdrājos»

Latvijas Kūdras
asociācija

LATVIJAS
NACIONĀLĀ
KŪDRAS BIEDRĪBA

Dr.ģeogr. Inese Silamiķele, LU

Kūdras dienas 2024

Kas ir degradēts purvs?

Purva degradācijas pakāpe (LIFE Restore)

- **Minimāla** – purvā ir dabiska veģetācija, nenosusināts purvs, cilvēka ietekme saistīta ar medībām un ogu vākšanu, nelielas izmaiņas florā un faunā.
- **Neliela** – augstais purvs nav vai ir tikai nedaudz susināts, nelielas veģetācijas izmaiņas.
- **Mērena** – purvs ir nesen un dziļi nosusināts, veģetācija ir spontāna, kuru ir izmainījusi nesenā susināšana
- **Vidēja** – ilgstoša, bet sekla nosusināšana, ilgstoša izmantošana, izveidojusies spontāna veģetācija, purvu ir neatgriezeniski ietekmējusi ilgtermiņa nosusināšana kūdras ieguves rezultātā.
- **Ievērojama** – ilgtermiņa dziļa nosusināšana, purvā notikuši oksidācijas un nosēšanās procesi, ļoti izmainīta dabiskā purva veģetācija.
- **Maksimāla** – intensīvi nosusināts purvs, kūdrā notiek erozijas un oksidācijas procesi, purvu ir ietekmējusi kūdras ieguve, pilnībā izjaukts purva ekosistēmas hidroloģiskais līdzsvars.

Pamesta derīgo izrakteņu ieguves vieta

Mērķi un uzdevumi:

- Izvērtēt pieejamos datus (biotopu kartēšana, LIFE REstore un “Latvijas kūdras atradņu datu kvalitātes analīze, ieteikumu sagatavošana to uzlabošanai) un izmantošanai valsts stratēģijas pamatdokumentu sagatavošanā” un **novērtēt kūdras ieguves vietu renaturalizēšanās gaitu.**

- Izstrādāt kritērijus atlasīto teritoriju novērtēšanai dabā.

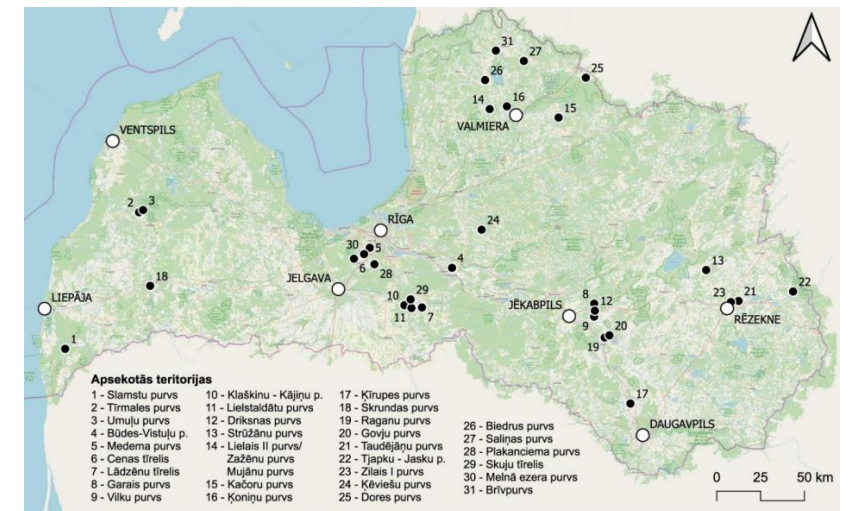
Izvērtēt teritorijas:

- kurās jau sekmīgi noris renaturalizācija;
- kur ar samērīgiem ieguldījumiem iespējama mitrāja biotopa atjaunošana (izveide);
- Lietderīgāks ir cits apsaimniekošanas veids

• kamerāli izvērtētas 247 teritorijas, atlasītas 35.

• atlasītas raksturojošās pazīmes

• teritorijas apsekotas dabā un ar dronu

PURVA (KŪDRĀJA) ATJAUNOŠANĀS PAKĀPE

Priekšlikumu izstrāde ĪADT izveidei un biotopu atjaunošanai degradētos kūdrājos

1. Atjaunojas augstais purvs, 7120;
2. Atjaunojas pārejas purvi un slīkšņas, 7120;
3. Atjaunojas pārejas purvi un slīkšņas, 7140;
4. Atjaunojas zemais purvs;
5. Mākslīgi uzpludinātas ūdenstilpnes;
6. Uzplūdušas ūdenstilpnes;
7. Slapji niedrāji;
8. Ar niedrēm aizaugoši sausi kūdras lauki;
9. Ar spilvi aizaugoši sausi kūdras lauki;
10. Ar viršiem aizaugoši sausi kūdras lauki;
11. Ar priedi aizaugoši kūdrāji
12. Ar bērziem aizaugoši kūdrāji

**Sekmīgas renaturalizācijas rezultāts
ir kūdras veidošanās**

Augstā purva atjaunošanās kūdras ieguves karjeros

Pārejas purva veidošanās

Zemā (zāļu) purva veidošanās

Kūdras lauki aizaug ar makstaino spilvi

Kūdras lauki aizaug ar sila virsi

Kūdras ieguves lauki aizaug ar priedi vai bērzu

Ar niedrēm aizauguši un aizaugoši kūdras

Uzplūdušas ūdenstilpes

Kīrupes purvs

Medema purvs

Slamstu purvs

Purva (kūdrāja) atjaunošanās veidu sastopamība

	Sk.	ha
Slapji niedrāji	14	2909
Ar spilvi aizaugoši sausi kūdras lauki	7	1234
Ietekmēts augstais purvs	11	870
Uzplūdušas ūdenstilpes	8	443
Atjaunojas pārejas purvi un slīkšņas (kūdras karjeros)	7	426
Atjaunojas augstais purvs (karjeros)	10	405
Ar priedi aizaugoši kūdrāji (bez sfagnu segas)	13	400
Ar niedrēm aizaugoši sausi kūdras lauki	4	286
Ar bērziem aizaugoši kūdrāji (bez sfagnu segas)	4	170
Ar viršiem aizaugoši sausi kūdras lauki	4	159
Zāļu purvs	2	9

Teritorijas, kurās sekmīgi norit pašatjaunošanās, tajās veidojas ES nozīmes aizsargājami biotopi, ir aizsargājamu sugu dzīvotnes un kuru bioloģiskais potenciāls ir tāds, lai rosinātu pievienot esošam dabas liegumam vai noteikt īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statusu (dabas liegums)

3

Teritorijas, kurās sekmīgi norit pašatjaunošanās, tajās veidojas ES nozīmes aizsargājami biotopi, ir potenciāli piemērotas aizsargājamu sugu dzīvotnēm un kuru bioloģiskais potenciāls ir tāds, lai rosinātu tām noteikt pašvaldības nozīmes aizsargājamas dabas teritorijas statusu

4

Purvi, kas pašvaldību teritorijas plānojumos nosakāmi kā dabas un apstādījumu (DA) vai meža (M) teritorijas

24

Teritorijas, kas atstājamas dabisko procesu attīstībai vai jāizvēlas cits apsaimniekošanas veids

5

9 aizsargājamas augu un sēņu sugas

lēzeļa lipare

9 invazīvas augu un sūņu sugas

Kanādas zeltgalvīte

Secinājumi

- 1. Pēc kūdras ieguves pārtraukšanas labi atjaunojas (renaturalizējas) platības, kur kūdra iegūta ar karjeru metodi.**
- 2. Kūdras ieguves lauku rekultivācijas plānos paredzēt rekultivācijai nodot nevis līdzenu, bet ar izveidotiem, dažāda dziļuma “karjeriem” – bedrēm kā potenciāli piemērotākai videi, kas veicinātu mitrummīlošu augu un sfagnu atgriešanos teritorijā.**
- 3. Nepieciešami turpmāki pētījumi par applūdušajiem karjeriem.**

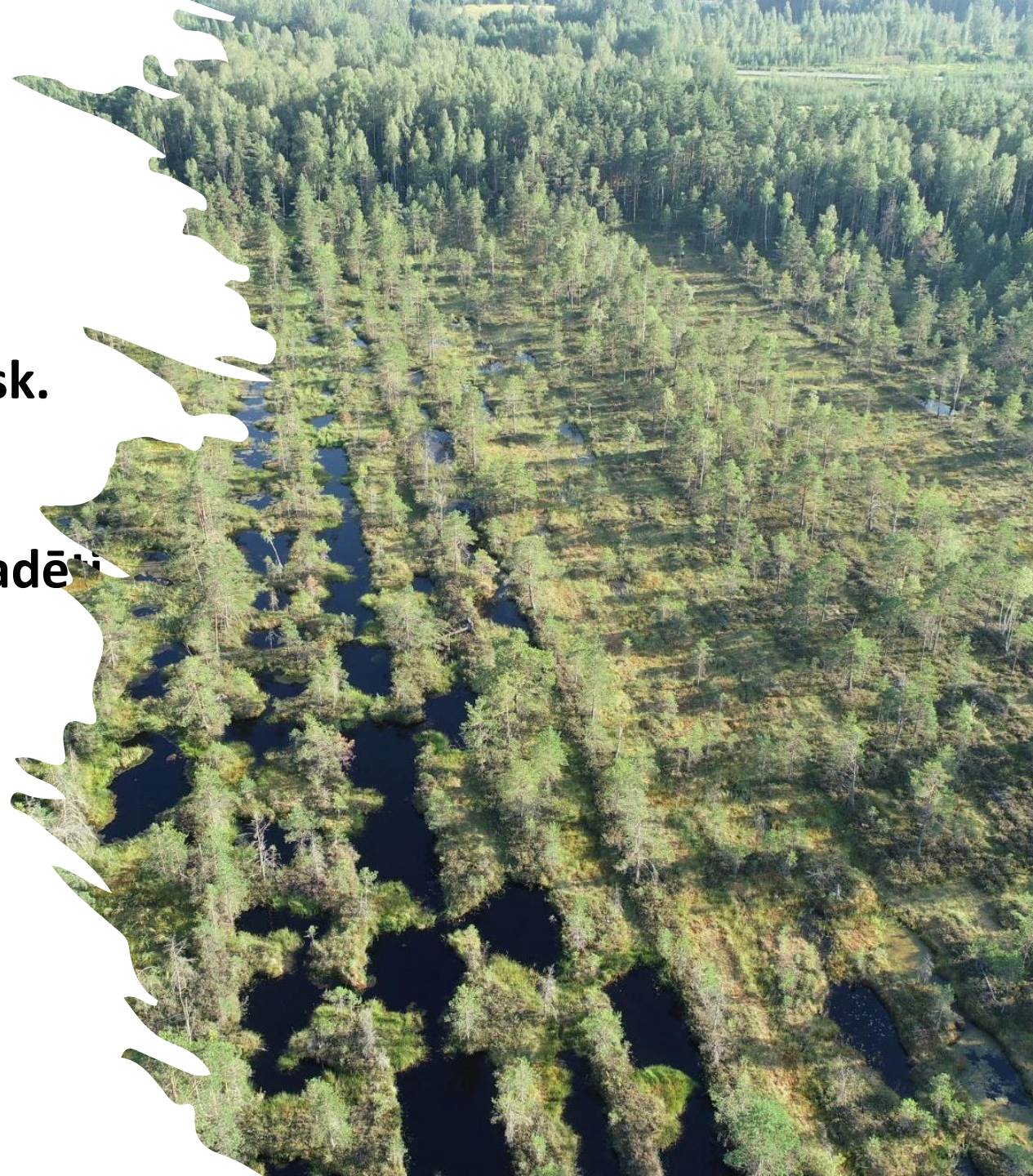

Secinājumi

4. Nepieciešami turpmāki pētījumi par niedrājiem – to lomu kūdras slāņu atjaunošanā (zemā purva veidošanās), t.sk. oglekļa piesaistē;

5. ES nozīmes purvu biotopa «7120 Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiska atjaunošanās» definīcijas un izpratnes papildināšana.

6. Aktualizējama un pilnveidojama terminoloģija.

Paldies par
uzmanību!

https://www.latvijaskudra.lv/upload/parskats_lvaf_vest_ieg_vietas.pdf

Izmantoti A.Markota foto